

Előfizetési árak:
 helyben, vagy postán küldve:
 Égész évre . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . 5 — —
 Negyedévre . . . 2 — 50 —
 Egy hónapra . . . 1 — —
 Egyes száma 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden köz-
 ony a szerkesztőségbe (Főter 1828. sz.)
 bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:
 Főter 1828. sz. Lajos könyvkereskedésben
 és a kisközpontokban (Főter 1828. sz.)
 alatt.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:
 Négy hasábról álló sorért 5 kr. Nagyobb
 terjedelmű a többszöri hirdetések alká-
 szárint jutányos áron veteltnek fel. Helyeg-
 díj minden külön bejegyzésért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot megjelölve legelő-
 nyosabb sorra 30 kr.

Árnyalt képekért minden poszt sorra
 50 krajczár.

Hirdetések felvételnek a szerkesztőség-
 ben és kisközpontokban. Főter 1828. sz.
 alatt.)

Kéziratok nem adóznak vissza.

Államosítsuk-e a népiskolákat?

A »Debreczeni« hasábjain nemrég igen figyelemre méltó cikk jelent meg a felekezeti népiskolák államosításának egyre sürübben felhangzó kérdéséről.

A cikk nem foglal állást az államosítás mellett, sem ellene. A régi autonóm jogokat felszínre hozza s felveti a kérdést: vajon eljött-e az idő arra nézve, hogy e jogokról önként lemondjunk? Nem megoldásul, de jóakarattal felemlíti erre azt a közöbajtást: vajha minél több eszköz állana az állam rendelkezésére a nemzeti igazgatók megfékezése s a magyar állam-eszme terjesztése céljából. Általában pedig nagy megfontolást és körültekintést ajánl.

Bizony nagy szükség is van a körültekintésre és megfontolásra, mielőtt e kérdés megoldatnék s jó, ha megállítjuk rohamlépéseikben azokat a sympathiákat, melyek az államosítás eszméjének megvalósítása felé sietnek.

A dolog ma már úgy áll, hogy még a református néptanítók nagy többsége is óhajlja a népiskolák államosítását.

Mi indította a magyar protestáns tanítókat e lépésre, mely első tekintetre kegyetlenségnek látszik? — mi indította őket arra, hogy megfosszák az egyházat disztól, virágától?

Az, ami a spártaikat arra indította, hogy letépjék a gyermeket 7 éves korában az anyja kebléről s átadják az állam nevelése alá; — a haza érdeke, a haza szent ügye indította őket arra.

Csak hogy Spárta erős volt. De lásuk, hogy Magyarországon ma még megbízható, erős kezekre bíznók-e azt a sok-sok, felekezeti mellett is teljesen nemzeti iskolát, ha az állam gondjai alá bocsátanók?

En egy tágas kertnek nézem Magyarországot. Látom benne a sok hasznos plántát és szép virágot, de látom a sok dudvát és az ezernyi férget is, mely a plántáknak életére tör s azokat sorvasztja, pusztítja.

A „DEBRECZEN” TAROZAJA.

Kéziratok.

A legcsodálatosabb dolgok egyike minden bizonynyal, hogy az is irkál, a kinek nem okvetlenül kell, míg ellenben a burgonyaszé-
 dészhez senki sem jelentkezik önkéntesen. Egyike ez a világ furcsaságainak, az emberek, a helyett, hogy setálni mennek, vagy idő-
 töltésből versenyt futának a közúti vasút kocsijaival, tollat fognak és sok betűt rakván egymás mellé a papírra. Örülnek neki. Minde-
 nesetre megfontolandó dolog volna pedig egy kalapáccsal a kézben bevérni a kerítés azon szögeit, a melyek félig kiállanak s el-
 szaggadják a ruhát, azonban ez nem tetszik. Inkább csak a papírra teszik le azon gon-
 dolatokat, a melyek kiállnak a fejkükből s így jut a szerkesztőség több tagja naponkint azon szerencséhez, hogy ilyen erőszakkal letört gondolatokkal foglalkozék. A szerkesztő igen szelíd ember, azonban e tekintetben kímélet-
 len s a ki egy halom kéziratot kap előadásra, teljes joggal követelheti a többlet, hogy ezen a napon figyelemmel legyenek iránta, ne há-
 borgassák, a gyufáját ne hordják el az asz-
 taláról, ne kérdezzék, hogy N. N. ur taná-
 csos-e vagy osztálytanácsos, hogy a vérfalu-
 toplányi képviselőtűtet az egyházközség mel-
 lett nyilatkozott-e, mert alapsan letor-
 kolatiki. Serdültebb ifjúságunknak az a része,
 mely már túl van Fenimore Coopenen s Jelky
 Andrásan, a szűn idő alatt azzal foglalkozik, hogy kétségbejött szor-
 galommal szerencsétlenségeket okozzon pa-
 ron s olyan dolgokat írjon meg, a mik uszá-
 ban napvilágot lassanak. Azután jönnek a le-
 velek, va-tag és tekintélyes külsővel, a melyek-
 nek novella a tartalma s mellette van a sze-
 reny hangu kiserő levél, hogy ha jónak talál-
 tatnak, tessék kiadni. Természetesen a töre-
 ső ifu, a ki már tulessa a középiskolán s ez

Minden kertnek van kertésze; Ma-
 gyarország az állam-kormány volna. Nem
 látjuk-e régóta, hogy göthős, egészségtel-
 en az a kertész? Nincs annak ereje doi-
 gozni. Eltűri tétlenül, hogy nagyra nőjön
 a dudva s megteremje mérges gyümöl-
 cseit. Nem pusztítja az ártalmas férgek
 sem. Igaz, hogy nem is szabad neki saját
 izlése szerint rendezkedni a kertben.

Hiszzen csak tisztán ki egyszer azt
 a kertet! De mi a román számar-tóvi-
 sek és a pánszláv katángok szabadon
 burjánozhatnak benne, miétt ültetők ki
 a mi féltékenyen gondozott cserépes vi-
 rágainkat?

Engem az döbentett meg és az ábrán-
 dított ki legjobban, hogy mikor Kos-
 suth Lajos meghalt, a közoktatásügyi
 kormány meghagyta az állami tanító-
 nak, hogy a legnagyobb magyarnak el-
 hunyula alkalmából se gyász-ünnepélyt ne
 tartsanak iskoláikban, se növendékekkel
 ilyen ünnepélyen meg ne jelenjenek.

Szent Isten! ha valamelyik állami
 iskolába járó növendék megtalálta kér-
 dezni a tanítójától, hogy: miért nincs a
 mi iskolánkon fekete zászló s miért nem
 sirhatunk mi — mint más tanulók —
 együtt az iskolában annak a Kossuth
 Lajosnak az elvezése felett, akiről ta-
 nitó ur és a történetes könyvünk olyan
 sok szépet tanított? — mit felelt erre az
 a szegény magyar állami tanító?

Ez idő szerint is megtette az eh-
 hez hasonló rendeleteket az a magyar
 kormány, amelynek tagjai, mint emberek
 és hazafiak bizonyára a szívökét érezték
 elfacsarodni, midőn ilyesmire kényszerít-
 tetek. Ki tudja, mit rejt az idő méhe
 magában? Ki tudja, milyen kormányai
 lehetnek még Magyarországnak? Akár-
 milyenek lesznek, mindenesetre rendel-
 kezni fognak a magyar állami iskolákkal;
 de nem nézünk-e majd sirva utána e
 rendelkezésnek? Nem jobb-e, ha Magyar-
 országot mai szerencsétlen közjogi helyzete
 s bizonytalan jövője mellett a magyar
 felekezeti iskolák, biztos nemzeti alapju-

kon a magyarság és hazafiság bevehetel-
 len várni maradnak, megtartván legalább
 azt, ami megvan, szabadon, függetlenül s
 ama bizonyos »magasabb szempontok«
 által nem zsenirozva és nem befolyásolva?

Különben a kormány mutassa meg
 előbb közigazgatási uton (Bécsből nem
 felve) az állam hatalmat a nemzetiségek-
 nek, a nemzet pedig tegye függetlenné
 minél előbb ezt a szép országot: akkor
 legyen minden népiskola az államé.
 De addig: caveant consules!

S-n I-n.

Mennyibe kerül a béke? A vésdérő
 fenntartásához minden lakos átlag a következő
 adóösszeggel járul hozzá:

Szerbiában	2 frt 85 krral
Törökországban	3 » 10 »
Svédországban és	
Norvégiában	3 » 66 »
Bulgáriában	3 » 67 »
Belgiumban	3 » 70 »
Romániában	3 » 83 »
Ausztriában és Ma- gyarországon	4 » 43 »
Portugáliában	4 » 56 »
Spanyolországban	4 » 60 »
Oroszországban	4 » 98 »
Görögországban	5 » — »
Dániában	5 » 97 »
Olaszországban	6 » 07 »
Svájcban	6 » 56 »
Németalföldön	7 » 47 »
Németországban	9 » 10 »
Angliában	10 » 47 »
Franciaország- ban	11 » 80 »

BELFÖLD.

A képviselőház első ülése. A kép-
 viselőház első erdemleges ülése okt. 8-án lesz.
 Targya a pénzügyminiszteri exposé s a további
 teendők.

A jövő évi költségvetés. Min a
 Bécsben megjelenő Politische Correspondenz
 Budapestről jelenti, az 1895. évi állami költ-
 ségvetés teljesen elkészült. — Az előirányzat
 majdnem minden terezában, különösen a ke-
 reskedelmi, közoktatási és belügyi terezában
 jelentékeny többlettel záródik. Wekerle Sándor
 miniszterelnök jelenleg a fedezetek összeál-
 lításán doigozik. A kormány, a mely féltéke-

redesen dögök, még pedig dán dögök s az
 még rejtély, hogy miért kell okvetlen dán-
 nak lenni a dögnek s miért dög minden
 dán. E novellákban gyakran kínos szünetek
 álnak be, a melyek miközben-nél végződnek.
 A miközben többlete. Van olyan miközben,
 a midőn a grófnő idegenen topog kicsiny lá-
 baival a szőnyegen. Lábdobogás szőnyeg nél-
 kül nem megy, ellenben lehet olyan mi közben
 is, a midőn a gróf kezeit nudragia zsebeibe
 mlyeszi. E tekintetben nincs teljes egyönté-
 tőség a dolgokban s igen kívánatos volna,
 ha közös megagyzésre jutnának a szerző
 urak. Az például bizonyos jóleső meleg érzel-
 sel tölti el az embert, hogy a jóságigazgatók
 okvetlenül őregek s a kastélyhoz vezető uton
 jegenyefasor van. E jegenyefasor kétségkívül
 sokkal szebb lenne, ha a tiszteltreméltó
 szerző, mielőtt dolgába kezd, felkötí önmagát
 egyik szép sugár fara s ugyanaz a szel, a
 mely a grófnő haját megbontja, lengetné
 őt is — mig odalent az aratók danája
 hallatszik.

Feltűnést keltő jelenség, hogy az ősz-
 es intriguások arczán gunyos mosoly lebeg
 s ók vastag aranyláncukkal játszanak.

Rendesen a kínos szünetek után lép be
 az inas és jelent valamit, a mire a gróf izga-
 tottan emelkedik fel. Azután beszélgetnek, a
 gróf gyakran ismétli: atkozott! és sértő guny-
 nyal tekint ki az ablakon. Van azonfelül met-
 szó guny, meg dühös guny. Ez utóbbiakat, ha
 a szerzők illusztrálva adnák ki, kitűnő szol-
 galatot tethetnek vele a köznek.

Igen érdekes és megszivlelendő helyze-
 tek azok, a midőn a grófnő nevet. A grófnő
 mindig ezüstös csengő hangon nevet és sem-
 mi érzékű sincs az aranyváltóhoz ezeknek
 a grófnőknek. A grófnők egyáltalán nem fog-
 lalkoznak egyébbel, minthogy selyem zsebkén-
 doket tépnek össze.

Végezetül megtudja a gróf a valóságot,
 hogy a birtok eluszott. Rettenetes sok gróf

nyen őrizi az államháztartás egyensúlyát, nem
 fogja azt megngatni és azért inkább a ki-
 adások előirányzatát fogja alább szállítani, ha
 a szükség úgy kívánja.

Sándor király Budapesten. Bel-
 grád, szept. 23. Sándor király újat véglegesen
 megállapítottak. Nisból 29-en érkezik a király
 Belgrádba, innét a jövő hónap 14-en tisztán
 katonai kísérettel Budapesten át Berlinbe utá-
 zik. Sándor király két napig a magyar király
 vendége lesz s 17-én Berlinbe utazik.

A millennium decentralizációja.
 A Csepel-szigeten fekvő összes községek nevé-
 ben Földváry Miklós képviselő kérvényt nyujt
 be a magyar képviselőházhoz, melyben azt ke-
 rik, hogy a millenniumi ünnepségek ne csupán
 a fővárosban koncentráltassanak, hanem mind-
 azok a helyek, melyekhez a honfoglalás egy-
 egy emléke fűződik, és így a Csepel-szigetnek
 is adassék rész az ünnepségekből.

KÜLFÖLD.

A lelkiismeretes polgármester.
 Az új olasz választóörvény értelmében min-
 den választónak igazolnia kell, hogy irni és
 olvasni tud, ellenkező esetben elveszti választói
 jogát. Nagyon komolyan vette ezt a rendelkez-
 ést egy piemonti polgármester, a kinek ke-
 rületében Umberto királynak és az aostai her-
 czegek birtokai vannak, s így mind a ketten
 odaváló választók. Mint az olasz lapok írják,
 hivatalos atirában szólította fel a királyt és a
 herceget, hogy bizonyítsák be az irásban és
 az olvasásban való jártasságukat. S mivel a
 felszólítottak ezt eddig meg nem cselekedték,
 könnyen megeshetik, hogy a lelkiismeretes
 polgármester mind a kettyüket törli a választó-
 tok névjegyzékéből.

Utcai harcok. Ligna orosz hely-
 ségben, a hol az utóbbi időben sokan beteged-
 tek meg kolerában, veres összeütközés volt a
 nép és a rendőrség között. A kis község lak-
 ossága két kolerás beteg akart kiszabadítani
 a járványkórházból. A rendőrség megtámadta
 a zavargókat, a kik kövekkel hajigáltak meg
 őket. Két embert lelőttek, 8 zavargó súlyo-
 an megsebesítettek a rendőrök, 6 bűjtőgatót pedig
 elfogtak.

A nagybeteg császár. Krakó, szept. 23.
 Az itteni R-forma-nak azt jelentik Bjalovesből,
 hogy a császárnak rendkívül heves nyavalytörési
 rohama volt, mi által ereje nagyon meglgyott.
 Az udvari környezet kétségbe van esve III.
 Sándor állapota miatt. Zacharin, kit távirattal
 rendeltek a császárhoz, ma Varsóba utazott, miu-
 tán arról volt szó, hogy a császár oda utazik az
 új orosz templom felavatása végett, azonban a

birtok megy így a novellákban tönkre. A gróf
 azonban ennek dacára még mindig bámulat-
 os egykedvűséggel hanyagol dól ide, vagy oda,
 de mindig valami szilárd tárgyhoz dól és egé-
 szen nem dól föl.

Azután a szeméi rémesen villognak, a
 foglalni jött fiskális pedig aranyóra láncaival
 játszik. A dán kutya megmagyarazhatlan ér-
 zelmek által megkapva, ürölteni kezd hosz-
 szan elnyujtott nyakkal. Rövidre összehuzzt
 nyak és üvöltés nem fér össze. Ugyanekkor
 Baptiste, a hű komornyik (minden komornyik
 hű, pedig valószínű, hogy az ura ingeit viseli
 a gazember) elfojtottan zokog az elszobában.
 Odakint vagy aratók vidám satóbbi vagy eső
 veri satóbbi.

Jön a nagy jelenet. Már volt dühös ka-
 czaj, görcsös kacaj, a melyeket azonban a
 fiskális verlatzó aranylánc-játékkal fogad.
 De most hirtelen örült kacajra fakad a
 gróf s elrohan. Hová rohan? Egy cigarettét,
 hogy aztán egykedvűen verhesse le gondosan
 apolt ujaival hamvát?

Nem.
 A gróf a fegyvertárho rohan. A gróf
 lekaszt a falról egy pisztolyt. Rendesen pisz-
 tolyt akaszt le s nem velenzei tükröt. Ter-
 meszetesen ez utóbbi haba irányozná a hom-
 lokának, pedig most ez következik. A gróf a
 pisztolyt a homlokának és sohases a lábujja
 hegyének irányozza.

Azután egy dörrenés s a gróf lelke,
 mintha csak fertaly volna, költözködni kezd.
 Hova költözik a gróf? Talán az Andrassy-
 uton emelkedő büszke palotába?

Nem.
 A gróf ő-eihez költöztött.
 A grófnő idegesen toppant satóbbi, az
 eső veri satóbbi, a fiskális játszik vastag arany
 satóbbi, Baptiste elfojtott satóbbi s a négy-
 lábú daus okosan néz a szemével mindezen
 dolgok közé.

* Képviselői beszámoló. Kovács József, a h. nánási kerület orsz. képviselője, tegnap tartotta beszámoló beszédét H. Hónáson. A vasuti állomásnál nagy közönség fogadta a szerettett képviselőt. Megjelentek fogadtatására a h. nánási intelligencia tagjai, a 48-as honvédek s a választók nagy sokasága. Fehérbe öltözött kis leányok és hölgyek virág-bokrétákkal kedveskedtek az örömmel várt képviselőnek, ki folytonos éljenzés közt tartotta bevonulását H. Nánásra. Beszámoló beszédét a városházi terén tartotta meg oly nagy számú közönség előtt, a minő még a népes Nánáson is csak nagy ritkán, rendkívüli ünnepek alkalmával, szokott összejönni. A beszámoló beszéd, mely a lefolyt országgyűlés minden nevezetesebb mozzanatát felölelte s gyakran ragadta éljenzésre a hallgatókat, d. e. 1/10 óráról 1/12 óráig, tehát majdnem két óra hosszáig tartott s mindvégig a legnagyobb figyelemmel hallgatták H. Nánásról, a már jelzett időben, H. Hadilázra és H. Sámsonba megy a képviselő ur, e hó 27-én, esütörtörtökön pedig H. Dorogon tartja meg beszámolóját, a minék kétszerez erdeket kölcsönöz azon körülmény, hogy ez az eset, hogy a fűg. és 48-as parti képviselő H. Dorogon beszámolót tart. A beszámoló beszédre még visszatérünk.

* A kaszinó közgyűlése. A debreczeni kaszinó választmánya tegnap délelőtt 10 órakor a kaszinó tanácstermében Szunyogh Sándor elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott. A gyűlés legfontosabb tárgyat a Karap Mór javaslata képezte. Karap e javaslatában proponálja, hogy a kaszinói tagsági díjat 12 trébről 16 trébré emeljék föl. E javaslatát bő indokolás ki-erében terjeszti elő. A választmány e javaslatot elfogadta.

* Lapunk mai számából tárgyalmaz miatt több közlemény (gy a munkások gyűléseiről szóló tudósítás, a városi közgyűlési tárgysorozat stb.) kimaradt.

* Lukácsiu Debreczenben. A magyarellenes igazgatásról, hírhedt oláh agitátor, Lukácsiu László, a mint bennünket értesítettek — ma reggel városunkon utazott keresztül. Szatmarról, ahol az ottani kir. törvényszék tegnap reggel hirdette ki előtte legutolsó igazgatás mellett a 6 havi fogságot, kísérték keresztül Debreczenen Szegedre. Az itteni állomáson mintegy fél óráig időzött a vonattal, amelynek egyik első osztályú kocsiában uazott a rabruhába öltözött agitátor.

* A debreczeni Kossuth-szobor javára a mai napon következő adomány érkezett a szobor-bizottság pénztárnokához. T. H. Béla gyógyszerész: a. 167. sz. gyűjtő iven: Simonffy Emil 10 frt.

* Dr. Kentzer József városunk ismert orvos a Geich nbergből hol a nyaron át mint fürdőorvos működött, hazaérkezett és gyakorlatát ismét megkezdte. Betegeket fogad naponta reggel 8-9, délután 3-4 óráig. Lakása: nagy-csapó-utca 323. sz. a csizmadia áruccsarnok épületében.

* Tiroli Loden. Felhívjuk olvasóink figyelmét lapunk mai számának hirdetései rovatában közölt B a u e r Rudold inbrucki czég hirdetésére. Ez az első beszerzési forrás a valódi tiroli Loden férfi öltönyök, teli kabátok, lovagló és turista öltönyökből. Nagy választék van torábbá a n ő i L o d e n e k b ő l és kész női felöltökből.

* 60.000 frt. a főnyeremény a lembergi kiállítás sorsjegyeknél, mely 10% levonattal után készpénzben fizetetik ki. Figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat, hogy a húzás már szeptember 27-én történik.

A hipnózis halottja.

A thuzséri halott ügye fölkeltette az egész világ érdeklődését. Orvosok és jogtudósok foglalkoznak az esettel, s a közönség lázas izgatottsággal keresi annak a miszticizmusnak földerítését, amely a thuzséri kastélyból fojtó fekete felhőként készült a világra borulni s a hiszteria hadseregét szaporítani.

Thuzser, szeptember 22.

Salamon Ella holttestét ma délelőtt exhumálták. Hrabovszky Aurél királyi alügyész és a vizsgálóbíró ma jöttek ide. Mandokón többeket kihallgattak. Dr. Jozsa tiszti főorvos ma reggel szintén ideérkezett, hogy az exhumáláson jelen legyen.

Neukomm Ferenczet nem fogták el. Az elfogatásról szóló hírt az okozta, hogy csendőrkök jöttek a faluba. A parasztság azt hitte, hogy a hipnotizőr elfogására jöttek. A környéken a legkelendosabb hírek keringenek.

Krafft-Ebing tanár véleménye.

Krafft Ebing, a híres pszikiáter, a Neue Freie Presse tudósítója előtt így nyilatkozott a thuzséri esetről:

A hipnotizált leány haláláról és a halál körülményeiről oly ellentmondók a tudósítások, hogy ezeknek alapján alig lehetséges szakértői véleményt mondani a szerencsétenségéről és azért mindenesetre be kell várnunk a törvényszéki vizsgálat eredményét.

Az eset oly egyedülálló, hogy egészen rendkívüli körülményeknek kelettel a halált előidézni. Az orvosi tapasztalások körében ez az első haláleset, amely hipnózis közben történt.

Ha tekintetbe vesszük, hogy minden országban naponta ezer és ezer laikus kísérletezik a hipnotizálással, akkor a fentebb mondott véleményemhez szó sem férhet.

Kétségtelen, hogy Salamon Ella a hipnotizálás alatt halt meg, de hogy ez idézte-e elő halálát, az kérdéses. Csak a boncolási jegy

zökönynnek pontos adataiból, a kórrajzból, a szerencsétlen teremtés élete körülményeinek, testi, szellemi és lelki jelenségeinek leírásából lehet azt egész bizonyossággal megállapítani. Hogyha összefoglaljuk azt a kevés tudományos észleletet, amit az egyelően orvosszakértő szentánu rendelkezésünkre boesított, akkor a következőket mondhatjuk:

A körülbelül huszonhárom éves, rendkívül ideges Salamon Ella szivesen hipnotizáltatta magát és igen gyakran hipnotizálták is. A szülői házbán ugyszólván sportot űztek a médiummal. A leány az utolsó elaltatás alkalmával fáradtnak, kimerültnek látszott. A hipnotizáló a maga laikus hitében izgatott és lélekfeszítően megerőltető kísérletekkel akarta látnoki erőre kényszeríteni az érzékeny hölgyet.

Salamon Ella szerlelett kimerült a szugesztio hatalma alatt, és megerőltette magát, hogy jóslásával engedelmes és, amint gondolta hasznos legyen. Mikor a beteg tudót látni vette és hosszú előadást tartott róla, túlságosan izgatott, exaltált állapotban volt. Amikor beszédét elvégezte, teljesen ki volt merülve, arca halálápadt lett. A hipnotizőr túlságosan izgatott kérdésekkel erőltette meg, amikor testvére betegségének prognózisát tudakolta.

»Legyenek elkészülve a legvégsőre« — kiáltotta rekedten a leány, nyelvét kiötlötte, ajkai rángatóztak, néhány perc múlva meghalt. — Agyában egy csópp vér sem volt.

Ezek alapján nem szenved kétséget, hogy a halál agy-anémia következtében állott be. Teljes bizonyossággal mondhatom, hogy sem belső elverzés, sem szugesztio (amelynek halálhozó hatásában nem kételkedem) nem idézte elő a halált. A felsorolt körülmények tehát azt bizonyítják, hogy agyszélhűdés okozta a halált, lett legyen az akár apoplexia serosa, akár apoplexia nervosa.

Ilyen esetek ugyan igen ritkák, de mégis előfordulnak és lelki rázkódtatásokra vezethetők vissza. Arra a főkérdésre, hogy vajjon Salamon Ella halálát a hipnotizálás okozta-e, azzal lehet válaszolni, hogy a laikus hipnotizőrnek egyetlenül végzett kísérletei, a szugesztio által előidézt túlságosan nagy agy-megerőltetések a halállal okozati összefüggésben vannak.

Az is kétségtelen, hogy olyan beteges testalkatu, abnormis, az izgalmakra rendkívül ragáló egyén volt a kísérletet médiuma, akinek halálát ebben is nagyon siettettek volna a kísérletek, meg vágok arról győződve, hogy a szerencsétlenség ügyesebb eljárás mellett nem következett volna be.

Krafft-Ebing legközelebb elutazik a szerencsétlen véget ért Salamon Ella családjához, hogy személyes tapasztalatok alapján tudományos vizsgálódások tárgyává tegye az esetet.

Hajduvármegye közgyűlése.

Debreczen, szept. 24.

Hajduvármegye törvényhatósági bizottsága — gróf Dégenfeld József főispán elnöke alatt — ma d. e. 9 órakor kezdte meg őszi rendes közgyűlését.

A bizottsági tagoknak ma volt először alkalmuk a vármegyehez közgyűlési teremszámára készített Kossuth-képet látni, mely a Bocskay fejedelem képével szemben van a falra felfüggesztve. E kép leleplezésével vehette volna kezdetét a mai közgyűlés, de hát ilyen leleplezési ünnepélyt inseceniározni nem lett volna opportunus dolog, mert megharagudtak volna miatta — Bécsben!

Gróf Dégenfeld József főispán kevéssel 9 óra után megnyitván a közgyűlést, kegyeletes hangon emléskiz meg Dr. Varga Géza volt vármegyei t. főorvos elhunytáról, ki az ország legjelesebb t. orvosi közé tartozott.

A z a l i s p á n i i d ő s z a k i j e l e n t é s szinten tudatta Dr. Varga Géza elhunytát s indítványozza, hogy emléke jegyzőkönyvileg örökíttessék meg. — A jelentés többi része a vármegye állapotát tünteti föl.

A jelentésben foglalt indítvány egyhangulag elfogadtatván, felszólal Lengyel Imre s azon óhajának ad kifejezést, hogy miután az alispán Szoboszló város ügykezelését megvizsgálta, ennek eredményéről tüzetes jelentést kellett volna tenni a közgyűlésnek. A lapok, midőn megemlékeznek az ilyen vizsgálatokról, rendszeren azt mondják, hogy minden rendben találták, holott sokszor nem úgy van, mert bizony a tisztviselőket sok helyen mindenütt meg lehet találni, csak hivatalukban nem. — Indítványt azonban nem tesz, mert felszólalását csak egyszerű észrevételnek kívánja tekintetni.

R á s ó Gyula alispán e felszólalásra megjegyzi, hogy egy-két hivatalt megégett Szoboszlón, — a régi penzári kezelést nem találta rendben, mert a főkönyvek hiányoztak. Ezt azonban nem tekintette vizsgálatnak, mert a tüzetes vizsgálatot később fogja megejteni s annak eredményéről jelentést tesz a miniszr érhez s az alispán évi je-entésbe is föveszi a vizsgálat eredményét. — Annnyit azonban előre is mondhat, hogy bár s o s t o b a u k voltak a könyvek vezete, pénzhiányt nem talált.

L e n g y e l Imre az alispánnak ezen kijelentésében megjegyzik

Gróf Dégenfeld József a Lengyel Imre beszédjének egyik passzusára megjegyzi, hogy ő sohasem mondta meg egyik lapunk sem, hogy rendben talált-e a pénztart, vagy sem. (Igaz van a főispán urnak, mert ő még azt sem szokta a lapoknak megmondani, hogy egyes tiszti állásokra kik pályáztak. Szerk.)

Ha tehát a lapok helytelenül írnak valamely vizsgálóról, forduljanak ez iránt a lapok szerkesztőjéhez.

S o m o s s y Béla kifogásolja, hogy az alispáni jelentésből hiányzik az, hogy a megüresedett t. főorvosi állás betöltetett.

R á s ó Gyula alispán maga is elismerően ezen hiányt, szóbelileg bejelenti, hogy a főispán Dr. Losonczy Álmóst nevezte ki főorvossá. (Éljenzés.)

Ezek után az alispáni jelentés tudomásul vétetett.

Az országos törvénytar szerkesztősége az 1894. évi X—XXIX. törvényczikket megküldi. Kihirdetnek.

Olvastatik a belügyminiszter leirata, a n. k. álló székhez jövedelmének feosztása tárgyában. Ujból fölkerik a belügyminiszter, hogy Szabolcsvármegye közönsége a pontos számadá-bemutatasára köteleztessék, hogy ennek alapján a részesedési arány törvényesen megállapítható legyen.

Több miniszteri körrendelet tudomásul vétele után olvastatik báró Eötvös Loránd leirata, melyben tudatja, hogy kultuszminiszterre neveztetett ki Gr. Festetics Andor hasonlóképen tudatja földmívelésügyi miniszterre történt kinevezését. Mindkét új miniszterhez üdvözlő feliratot intéznek, ellenben visszatérő tudomásul vették azt, hogy gr. Bethlen Andras a földmívelésügyi miniszterium vezetésétől — saját kérelmére — felmentetett.

A ker. miniszter tudatja, hogy az 1895-ik évre kért 10.000 frt államsegélyt — nem adja meg. Tudomásul veszik a bőkezűséget.

Olvastatik a ker. miniszter rendelete az 1890. évi I. tcz. 153-ik §-ában előirt szabályrendelet megalkotása tárgyában. A szabályrendelet felolvasása után P a d r a h Sándor indítványozza, hogy jövőre az ilyen szabályrendeletek a meghívóval együtt küldessenek szét a bizottsági tagoknak. R á s ó alispán ezen indítványt ellenzi a z a t a közgyűlés többsége elveti. A vármegye 1895. evi költség-előirányzata 54.439 frt kiadással s ugyanannyi fedezettel megállapítatik.

Tárgyalatik a vármegye 1895—6 évi utépitészeti költség-előirányzata. A kézi napszám 50 krban, az igaz napszám 2 frtban, az utadó pedig 10 százalékbán állapítatik meg. Ezzel kapcsolatban elfogadtatik Szinay Gyulának azon indítványa, hogy jövőre e költség-előirányzat kinyomatva előre szétosztassék a bizottsági tagok között.

Kovács Gyula H. Szoboszló város polgármesterévé megválasztatván, lemond a vármegyei II. od. aljegyzői állásról.

Az ekként üresesedett jött II. od. aljegyzői állás betöltésére megalakítatik a kandidáló bizottság, melynek tagjaivá a közgyűlés részéről megválasztattak: Csapó István, Ujváry Béla és Kovács Gyula. A főispán által kinevezettek: Karap Mór, Dr. Czeglédy Mihály és Forrai Henrik.

A II. od. aljegyzői állásra csupán egy pályázó jelentkezett: **Nemes Zoltán** szolgabíró, ki egyhangu felkiáltással meg is választott II. od. aljegyzővé.

Az ekként megüresedett szolgabírói állásra kijelöltetett az egyetlen pályázó: **Pákozdy Sándor** t. aljegyző s közigazgatási gyakornok, kit szintén egyhangulag kiáltottak ki szolgabírónak.

E választások megejtése után a főispán Forrai Andor t. szolgabíró t. aljegyzővé nevezte ki.

H. Nánás város telepedési szabályrendeletét módosítás végett benemutatta. Mig a módosítás eszközöltetik, addig az 1887-ben hozott szabályrendelet marad érvényben.

Olvastatik a vallás és közoktatásügyi miniszter leirata, melyben felszólítja a vármegyét, hogy a területén lejártszódot történelmi nevezetességű események, történelmi helyek, épületek, vagy azok romjai festményben vagy szoborműben megörökíttessenek. Miután ily czébra a vármegye nem rendelkezik alappal, a miniszteri leirato: egyszerűen tudomásul vették. (Eleg szük kabüli határozat, mely nem válik dicső-égre a tekintetes karoknak és rendeknek! Szerk.)

A vármegyei tiszti, kezelő és szolgaszemélyzet nyugdíjalapja javára az 1895 évre a rendezett tanácsu városokban 2/3, a községekben 1/3 pótdadó vettetik ki. A nevszerinti szavazáson 85 bizottsági tag szavazott a kivetés mellett, 2 pedig ellene.

Olvastatik Rásó Gyula alispán jelentése, melyben indítványozza, hogy a debreczeni egyetemre 8000, Kossuth Lajos budapesti szoborára 1000 koronát, a kaposvári siket-némák intézete részére 400 koronát adományozzon Hajduvármegye közönsége.

Ezzel kapcsolatban jelenti, hogy a debreczeni Kossuth-szobor-bizottság újabb beadványt intézett a vármegyehez, kérvén, hogy Hajduvármegye közönsége járuljon hozzá a debreczeni Kossuth-szobor létesítéséhez. Az allando választmány nem remélvén azt, hogy a debreczeni Kossuth-szoborra a szükséges összeg egybegyűljön, holt tőkét pedig nem akartak c. inálni, 200 frtot hoz javaslatba a debreczeni Kossuth-szobor oly feltétel alatt, hogy ez azon esetben adassék át a szoborbizottságnak, ha ez egy év alatt alap felet összegyűjti, — ellen esetben a 200 frtot is a budapesti szoborra adják.

Dr. P o p p e r Mór reméli, hogy a szobor-bizottság a szükséges alapot össze tudja hozni, az ajánlatba hozott összeget és az egy évi határidőt kevesli s a debreczeni szoborra 400 frtot hoz javaslatba.

S z i n a y Gyula felemlítvén, hogy sokszor felszólították már a vármegye közönséget, hogy jötekonny vagy hazafias czelokra adakozzék, de ezen kérésekre többnyire az volt a válasz, hogy nem adományozhat, mert nincsen ilyen czelokra alapja, elfogadja tehát az 1895 évre jötekonny czelokra az 1% pótdadó kivetését, noha elismeri azt, hogy a pótdadó a mai viszonyok közt nagy teher, de hát vannak czélok, a melyektől az adakozást egy vármegye pirulás nélkül meg nem tagadhatja. Ilyen erkölcsi kötelesség a Kossuth-szoborra való adakozás is. Az összeg felszoltására nevez nem ert egyet az indítványnyal. Tegyük eleget a debreczeni Kossuth-szobor-bizottság kérvényének is, hiszen ha az ország fővárosán kívül valamely városnak van jókorusága arra, hogy falai közt Kossuth-szobor állíttassék: ugy Hajduvármegye székvárosa, Debreczen az! (Heylesés.) Reméli, hogy a debreczeni Kossuth-szoborra szükséges összeg fog gyűlni, bizonyára össze fog gyűlni olyan alap, mely kamatos-kamatával egy évtized alatt elég lesz a szobor felállítására. Ha a fővárosi szoborhoz ötszáz forinttal járulunk, — akkor a debreczeni szoborra 1000 frtot adjunk, hiszen e szobor nemcsak Debreczennek, hanem Hajduvármegyenek is dicsőségére valik, azon vármegyének, mely keletkezését egy nagy szabadsághősnök, Bocskaynak köszönheti. Egy másik szabadsághős szoborhoz, a Kossuth-szoborhoz való hozzájárulásról van itt szó, melynek felállítására Debreczen annál inkább illetékes, — mert innen folytatott a szabadságharc. — Indítványozza, hogy a debreczeni egyetemre 4000 frt, a budapesti Kossuth-szoborra 500 frt, a kaposvári intézetre 200 frt, a debreczeni Kossuth-szoborra pedig 1000 frt szavaztassék meg.

R á s ó Gyula 600 frtot szavaztatna meg a budapesti szoborra, mig a debreczenire csak 300-at.

C z e g l é d y Mihály azt szeretné kikötni, hogy a debr. egyetemre csak azon esetben adassék meg a 4000 frt, ha a főiskola csakugyan egyetemre fejlesztetik a budapesti és debr. Kossuth-szoborra egyforma összeget szavazna meg.

R á s ó Gyula 600 frtot szavaztatna meg a budapesti szoborra, mig a debreczenire csak 300-at.

C z e g l é d y Mihály azt szeretné kikötni, hogy a debr. egyetemre csak azon esetben adassék meg a 4000 frt, ha a főiskola csakugyan egyetemre fejlesztetik a budapesti és debr. Kossuth-szoborra egyforma összeget szavazna meg.

R á s ó Gyula alispán mindenkéltt azon kérdést kívánna eldöntetni, hogy megszavazza-e a közgyűlés az 1% pótdadót jötekonnyezelra?

L e n g y e l Imre megjegyzéseket tevén némely hazai szobrokra, megróvón Debreczen városát azért, hogy csak 500 frtot szavazott meg a budapesti Kossuth-szoborra, azt indítványozza, hogy ugy a budapesti, mint a debr. Kossuth-szoborra 1000—1000 frtot szavazzon meg Hajduvármegye közönsége.

Gr. Dégenfeld főispán szavazás alá bocsátja azon kérdést, hogy az 1895-ik évre, jötekonnyezelra, az 1% pótdadót elfogadják-e a közgyűlés?

Mind a 69 jelen volt bizottsági tag igen-nel szavazott.

Az alap e szerint meg lévén, az a következőleg fog felosztatni:

A debreczeni egyetemre adnak 4000 frtot.
A budapesti Kossuth-szoborra • 600 frtot.
A kaposvári siket-néma intézet-nek adnak 200 frtot.
A debreczeni Kossuth-szoborra • 1000 frtot.
A pótdadóhól fönmaradó 800 frt, egyesítve más hasonló című alapokkal, jötekonny alap czim alatt fog kezelteni.

Igy üölte helyre a vármegye közgyűlése Rásó Gyula alispánnak, illetve az áltadó választmányoknak azon szükkeblülségt, mely kicsinyes feltételhez akarta kötni az adományt s még ily feltétel mellett is csak 200 frtot akart a debr. Kossuth-szoborra megszavaztatni! A bizottsági tagok hazofüasága azokban elháritotta Hajduvármegyeről e szegényt!

Lapunk zártakor a közgyűlés meg tart. Holnap reggel 9 órakor folytatják.

Főszerkesztő: **Szinay Gyula.**
Felelősszerkesztő és lapkiadó: **Kósa Barna**
Főmunkatárs: **Dr. Bakonyi Samu.**
(Szerkesztőség és kiadóhivatal foter 1828.)

Női divat üzlet!

Figyelemreméltó, hogy **őszi és téli** legújabb divatu női ruha szövegekben nagymennyiségű előnyös alkalmi vételt tettünk és azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a n. é. közönségnek legújabb és legdivatosabb áruinkat még eddig nem tapasztalhattott bámulatos **olcsó árakon** bocsátjuk rendelkezésére, teljes tisztelettel

TÓTH TESTVÉREK,
női divat üzlete (Czegléd) Kossuth-utca városház épület

ÚJ NŐI DIVATTEREM.

Bécsből — a legújabb párisi mintákkal felszerelve — megérkezvén,

f. évi október 1-én
NŐI-
divattermet

nyitok, melyet a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmébe ajánlani van szerencsém.

Egyben tudatom, hogy dúsz választékban tartok

gyermek-kalapokat és fejdíszeket.

Gyászkalapokat

12 óra alatt készítek.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és jutányosan teljesítek. — A tisztelt hölgyközönség szíves pártfogását kéri

Szabadszállás N. Mari

Batthyány-utca 2257.

(406) Takács ügyvéd háza.

Valódi tiroli loden

Bauer Rudolf széküldési üzletéből Innsbruckban (Tiroli), Rudolfstrasse 4. sz. Legnagyobb választék női lodenszövetekből.

Kész havelokok, kabátok, kész hölgykosztümök. Képes árjegyzékek és minták ingyen és bérmentve.

A Bauer-féle lodenek szoliditásuk folytán igen jó hírnévnek örvendőek.

Makk eladás.

Gróf Török Napoleon ur szobranci uradalomban eladó 1600 hold tölgyerdő

makk termése.

Bővebb felvilágosítást nyújt az uradalom intézője **Szobránczon.**

Már csütörtökön
húzás!

Lembergi kiállítási

Sorsjegyek á. **1 frt.**

Főnyer. 60.000 frt.

II sorsjegy 10 frt —
6 sorsjegy 5 frt 50

Díjmentes és húzásjegyzékért 20 krajczár beküldendő.

Kapható: A lemergi országos kiállítás sorsjegy-irodájában Bécs, Bartenstein-utca 4

(376)

„DEBRECZEN” NYOMDÁJA

(FÖTÉR 1828. SZ. A. CSANAK-DRAGOTA-HÁZBAN. (A m. kir. főpostával szemben)
teljesen újonnan berendezett könyvnyomda.

Elvállal mindenféle nyomtatványokat:
takarékpénztári, kereskedelmi
ügyvédi és községi nyomtatványokat.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

KÉSZIT:
Gyászjelentéseket, bál- és lakodalmi meghívókat.
ELJEGYZÉSI KÁRTYÁKAT,
TANCRENDKEKET és ÉTLAPOKAT.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Vidéki megrendelések **ERDÉLYI ISTVÁN** nyomdai művezető nevére czimzendők.

Nyomdánk, hol északkeleti Magyarország legrégebb és legelterjedtebb politikai napilapja a

„DEBRECZEN”,

és a szintén elterjedt „DEBRECZENI HIRADÓ” is nyomtat, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szíves pártfogásába.

Izléses kiállítás!
Jutányos árak!

Izléses kiállítás!
Jutányos árak!

Hirdetések a „DEBRECZEN” czimű lapban a legjutányosabb árak mellett eszközöltetnek.

SAZMLAKAT, ROVATOZOTT IVEKET, NÉVJEGYEKET,
bor- és rum-vignetteket, falragaszokat,
MINDENMÉ KÖRLEVELEKET és ÁRJEGYZÉKEKET.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

FOLYÓIRATOKAT és a NYOMDAIPARHOZ tartozó nyomtatványokat izléses beosztással

jutányos árakon.

Bírósági, végrehajtói nyomtatványok készletben tartatnak.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.

Előfizetési árak:
helyben, vagy postán külföld.
Egész évre . . . 10 frt —
Félévre . . . 5 —
Negyedévre . . . 2 — 50
Egy hóra . . . 1 —
Egyes szám 4 kr.

Előfizetheti helyben:
Feltétl. K. Lajos Könyvkereskedésben
és a kiadóhivatalban. (Fötér 1828. sz.
alatt.)

Kováts József beszámoló

Említettük már tegnap, hogy József, a h-nánási kerület országgyűlési képviselője, vasárnap tartotta beszédét H-Nánáson. Nagy hatást beszámoló beszéde így hangzott:

Egyházpolitika.

Mindenekelőtt az egyházpolitika formokra terjeszkedett ki, hossza indokolva, hogy miért fogadta el.

A polgári házasság és az állami könyvvezetési elfogadásának indokolt emelése különösen, hogy az elkövetkező, a vallás megváltoztatás ne legyen keresztülvihető, mint a Gondoljanak önök, tisztelt polgárok arra, hogy a házasságok összekötés miatt az idegebb fél válaszára. Hogy azt gyorsan keresztülvihesse rajában más vallásra tér át, amíg maga is megbán, csak hogy már hogy elválás esetében ne kénytelen senki hitvallását más vallásért felhagyni, hanem ha olyan törvényes okok fenn, melyek a házasságok megújítását lehetetlenné teszik, megújításuk anélkül, hogy egy másik fél hitvallását változtatni kénytelen, hogy valahára vége legyen azon lélekvasárnak, melyet bizonyos házasságok azáltal üznek, hogy házasságra lépése közben az törvényei által tiltják.

A sok példa közt kiemeltetném azon szegény foltozó szabó, aki elhalt feleségének korosabb szándékozott feleségül venni az apró gyermekeinek legyen gondja az illető plebános 50 frthoz képest engedély kiadását. Folyamodott a szegény primásához, de kegyelem nem volt, — és a szegény foltozó szegény gyermekei törvényes anyá nélkül maradtak. — Nagy derűtséget keltett nyilatkozata, hogy ha már akkor domású lett volna az akkori kormányelnök, Tisza Kálmánnak szentséges pápávali benső barát, amint az utóbb kiderült — a közbenjárását kérte volna ki a foltozó szabó és segítve lett volna.

Felhozta végre, hogy az az életbeléptetése által a negyvenéves pap, a hatalom igazgató papság kezéből a hatalom sebb fegyverei kivételével, a vallásfelekezeti békes együttes által a magyar állam erősödését diktálta elő.

Sajnálatát fejezte ki afelel törvényjavaslatok-t a most uralkodó kölcseinket megméltató, anyanyelvünket tönkretévő közönségesnek kellett megszavaznia s hogy hette azt elvi szempontból sem, kérdésekben a kormány megbízott szövetkezők már azért sem, hasonló lett volna azon szegény embertársához, aki éhezve em szegény volt, ugyan segített az tenni magának közvetlenül módjában: mindeközben megakadályozta, hogy embertársai és sok csilapithassák le; már pedig getlenség és 48-as párt ezen kérdéseket két évtized óta éhezve hán hordozta.

Megemlékezett azon villog, mely ezen kérdések miatt a főtér és 48-as pártban keletkezett izgalmas pillanatok tetőpontjában körvonalra vezetett, amennyiben mesébb elvtársak közül többen voltak a körből.

Hogy a kifejezést egyedül